

Галєєв Я.В.

студент,

Науковий керівник: Куш О.Є.

кандидат юридичних наук, доцент,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

З прийняттям нового закону «Про державну службу» відповідальність державних службовців набагато посилилась. Законодавець встановлює 14 різних умов притягнення державного службовця саме до дисциплінарної відповідальності, але виникає питання: а чи відповідає це стандартам Європейського Союзу (далі – ЄС) чи можливо це надто суворо і недоцільно? Тому, логічним є звернення до досвіду провідних країн Європи (котрі близькі за правовою системою), щоб дослідити їх досвід і те, як вони регулюють питання дисциплінарної відповідальності державних службовців.

Важливо відмітити, що питаннями державної служби займалися такі дослідники, як: Ю. П. Битяк, В. Б. Авер'янов, І. П. Лопушинський, С. М. Серьогін та інші.

На мою думку, первинним є звернення до нормативного регулювання цього питання, безпосередньо, з боку ЄС, а потім вже, з боку країн-членів ЄС.

У 2000 році Комітет Міністрів Ради Європи ухвалив рекомендацію №R (2000) 6 про статус публічних службовців в Європі. У самій Рекомендації та її додатку деяку увагу приділено дисциплінарній відповідальності. Так, відповідно до 14 пункту Додатку до рекомендації: Публічні службовці несуть відповідальність за виконання покладених на них завдань. Невиконання публічним службовцем своїх обов'язків, навмисне або внаслідок недбалості, може призвести до застосування дисциплінарних проваджень [1, с. 701]. Крім цього, Рекомендація визначає невичерпний перелік санкцій, який може застосуватися до державного службовця, а саме: письмове попередження, догана, відкладення присвоєння вищої категорії, зниження категорії, звільнення з посади тощо [1, с. 711].

Тобто, Рекомендація дає загальний орієнтир для нормативного регулювання країнами-учасницями питання дисциплінарної відповідальності на державному рівні, однак Рекомендація за своєю юридичної природою відноситься до вторинних і необов'язкових джерел права, тому, застосовувати її чи ні, вирішують самі країни-учасниці.

Виходячи із практики закріплення кількості дисциплінарних санкцій, закони країн-учасниць ЄС передбачають від чотирьох до семи видів дисциплінарних стягнень.

Розібравши загальне регулювання, варто звернутися, безпосередньо, до країн-учасниць. Доцільним, вважаю звернення до країн з високою правовою

культурою, зокрема, досвіду Федеративної Республіки Німеччини (далі – ФРН) та Франції.

У ФРН статус державного службовця визначається Федеральним законом «Про статус чиновників», однак, всі наслідки неправомірної поведінки державного службовця регулюються з допомогою Статуту федерального дисциплінарного права [2].

Відповідно до Статуту державний службовець, який винен у порушенні своїх обов'язків, вважається таким, що скоїв службовий проступок [3, с. 52].

Службові правопорушення розглядає безпосередній керівник особи що його вчинила або звинувачена в ньому. Під час вирішення питання про покарання керівник звертає увагу не тільки на сам проступок, а й на службову характеристику особи.

За найбільш незначні правопорушення, здебільшого, призначають штраф. Однак, система дисциплінарних покарань включає до себе, окрім штрафу, ще такі покарання: догана, скорочення заробітної плати, пониження в посаді та відсторонення від неї. Останнє покарання застосовується у виключних випадках, абсолютної втрати довіри до державного службовця з боку держави.

Важливо відмітити, що догана оголошується лише безпосереднім керівником службовця, а всі інші заходи відповідальності застосовуються лише за рішеннями спеціальних дисциплінарних судів у ході офіційного дисциплінарного процесу [3, с. 53].

Дисциплінарний процес регулюється з допомогою окремого документу “Richtlinien für das Disziplinarverfahren” – Рекомендацій щодо дисциплінарного провадження [4].

Окрім дисциплінарної відповідальності, державний службовець несе і кримінальну відповідальність, у разі порушення норм кримінального законодавства.

Досить цікавим є той факт, що навіть виходячи на пенсію державний службовець все одно несе дисциплінарну відповідальність, і наслідком вчинення ним дисциплінарного проступку є зменшення або позбавлення пенсійного забезпечення.

У Франції, існує декілька нормативно-правових актів, що регулюють статус державних службовців, а саме: Закон стосовно публічної служби держави, Закон про права і обов'язки службовців, Декрет про особливості деяких службових станів службовців держави та деяких форм остаточного припинення виконання службових обов'язків. Ці акти регулюють і питання дисциплінарної відповідальності.

У Законі про права і обов'язки службовців, у статті 29 визначається основна умова притягнення до дисциплінарної відповідальності: будь-яка провина, здійснена службовцем при виконанні або з приводу виконання ним службових обов'язків, веде до застосування дисциплінарного покарання, не виключаючи, в разі необхідності, покарання, передбаченого кримінальним законом [1, с. 166]. Тобто, незалежно від того, яку протиправну дію (або бездіяльність) вчинив службовець, він буде нести дисциплінарну відповідальність за це. При цьому вказується, що відповідальність настає не тільки під час виконання службових обов'язків, а під час будь-якої діяльності,

що пов'язана з нею. Що зумовлює більший рівень ефективності діяльності державних службовців.

Стаття 30 конкретизує положення 29 статті і вказує, що: у разі серйозного порушення, вчиненого службовцем, зокрема невиконання службових обов'язків або порушення кримінального права, особа може бути тимчасово відсторонена від виконання обов'язків органом влади, який має дисциплінарні повноваження і котрий невідкладно передає справу до дисциплінарної ради [1, с. 166].

Однак, інший закон, містить більш повний перелік санкцій, що можуть бути застосовані до державного службовця за дисциплінарний проступок. Стаття 66 Закону «Стосовно публічної служби держави» вказує на 4 групи дисциплінарних стягнень. Перша група (попередження, догана), друга група (вилучення зі списку для просування по службі; пониження на один рівень; тимчасове відсторонення від виконання службових обов'язків на термін до п'ятнадцяти днів), третя група (пониження в ранзі; тимчасове відсторонення від виконання службових обов'язків на термін від трьох місяців до двох років), четверта група (звільнення на пенсію; звільнення зі служби) [1, с. 194]. Закон прописує санкції в порядку їх негативного впливу на особу і залежно від тяжкості скоєного нею проступку.

Відповідно до статті 67 право накладання стягнення належить органу, наділеному правом призначення на посаду, який здійснює його з урахуванням висновку адміністративної паритетної комісії, яка проводить засідання дисциплінарної підкомісії [1, с. 195]. Тобто, на державного службовця стягнення накладає особа, яка його і призначила, але за рішення відповідної дисциплінарної комісії.

Таким чином, можна зробити такий висновок, що ЄС намагається на загальному рівні встановити уніфіковану систему дисциплінарної відповідальності державних службовців країн-учасниць, з допомогою видання Рекомендацій. ФРН та Франція є провідними країнами ЄС, тому їх досвід є найбільш доцільним у дослідженні. Виходячи з нормативного закріплення, державні службовці несуть дисциплінарну відповідальність під час виконання своїх службових обов'язків або під час здійснення будь-яких дій, що пов'язані з ними. За неналежне виконання або порушення своїх обов'язків на державних службовців накладаються дисциплінарні стягнення. У ФРН всього чотири санкції, а законодавство Франції встановлює чотири групи в які входять різні санкції, залежно від ступеня тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку. Притягує до дисциплінарної відповідальності безпосередньо та особа або орган у підпорядкуванні якого знаходить службовець. Однак, для призначення дисциплінарного стягнення необхідний висновок відповідної дисциплінарної комісії. Україна в новому Законі «Про державну службу» врахувала досвід обох цих країн, а саме: широке регламентування дисциплінарної відповідальності, поняття дисциплінарної відповідальності, порядок притягнення, кількість санкцій та умови їх застосування. Однак, на мою думку, у майбутньому є необхідним ввести окремий нормативно-правовий акт, який у повному обсязі буде регулювати питання притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців, як це здійснено у ФРН.

Список використаних джерел:

1. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимощука В.П., Школика А.М. – К.: Конус Ю, 2007. – 735 с.
2. Bundesdisziplinargesetz (BDG) [Електронний ресурс]. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: http://europam.eu/data/mechanisms/COI/COI%20Laws/Germany/Germany_Disciplinary%20Law_2001%20amended%202015.pdf.
3. Іван Лопушинський. Публічна служба Німеччини: досвід для України [Електронний ресурс] // Публічне управління: теорія та практика – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2011-4/doc/2/01.pdf>.
4. Richtlinien für das Disziplinarverfahren [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.verwaltungsvorschriften-im-internet.de/pdf/BMF-ZA4-20090819-KF01-A999.pdf>

Гончарук Л.Ю.

кандидат юридичних наук, доцент;

Мудряк М.О.

студентка,

*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ ЯК ПРЕДСТАВНИК ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ

Історія адміністративного судочинства не є надто тривалою в умовах незалежної України. За цей час значною мірою напрацьовані доктринальні підходи стосовно організації роботи адміністративних судів, сформовано суддівський корпус, визначені ключові особливості типових категорій справ, узагальнюється судова практика.

Водночас варто вказати, що деякі питання недостатньо опрацьовані як з позицій практичної діяльності адміністративних судів, так і з точки зору науково-методичного забезпечення здійснення адміністративного судочинства в Україні. Мова йде перш за все про захист інтересів держави в адміністративному судочинстві.

Кодекс адміністративного судочинства України у рамках глави 5 визначив, що всі учасники адміністративного процесу діляться на дві групи:

- особи, які беруть участь у справі (позивач, відповідач, треті особи, представники позивача та відповідача (в тому числі і прокуратура));
- інші учасники адміністративного процесу (секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, спеціаліст, перекладач) [1].

Практика адміністративного, як і інших видів судочинства показує, що нерідко виникають об'єктивні обставини, коли за тими чи іншими причинами сторона у процесі не може представляти сама себе і потребує представництва своїх інтересів з боку інших осіб чи визначених державою органів (посадових осіб). Безумовно частіше необхідність представництва інтересів виникає у фізичних осіб, які за причиною віку, стану здоров'я, належності до певної